

Omvänd socialisation

En kvalitativ jämförande studie om hur den svenska grundskolan påverkar synen på kön och jämställdhet hos familjer med utländsk bakgrund i olika bostadsområden

Examensarbete inom ämnet socialpsykologi
Avancerad nivå, 15 poäng
VT 2009

Asso Byari

Handledare: Anders Chronholm
Examinator: Iwona Sobis

Abstrakt

Syftet med den här studien var att utifrån socialpsykologisk kunskap jämföra hur utlandsfödda män och kvinnor från olika bostadsområden upplever, att deras syn på kön och jämställdhet har påverkats av de värderingar som deras barn har fått genom den svenska grundskolan. Forskningsfrågorna berörde bland annat hur den svenska grundskolan påverkar synen på kön och jämställdhet hos familjer med utländsk bakgrund, vilka skillnader finns mellan kvinnor och män samt mellan familjer från olika bostadsområden. Metoden var kvalitativ med semistrukturerade intervjuer med sju familjer som valdes i två områden, ett svenskt bostadsområde och ett utländskt bostadsområde. Materialet har transkriberats för vidare analys. I studien summeras följande teman: föräldrarnas syn på demokrati, könsskillnader, skolans pedagogik och jämställdhet. Det huvudsakliga teoretiska perspektivet var socialkonstruktivism om hur människan förstår och skapar sin sociala verklighet. Och även teorin om kön utifrån Connells (2002) könsperspektiv. Resultatet har visat att en majoritet av respondenter har en positiv syn på demokratin. Respondenternas berättelse om den jämlika behandlingen av könen i skolan visade att de var imponerade. Vidare har respondenterna visat att skolans sätt att behandla könsfrågan fick dem att ändra sin inställning inför kön och bete sig mer jämställt.

Förord

Jag tackar alla de personerna som ställde upp för denna studie. Ett stort tack till min programansvariga Zaria Jagudina som har uppmuntrat mig att genomföra denna studie. Jag tackar även min handledare Anders Chronholm för hans värdefulla synpunkter på uppsatsen. Jag tackar också min familj för dess dyrbara stöd och min bekant och vän Galawesh Baban med vars hjälp det blev lätt för mig att kontakta en del av intervjupersonerna.

Innehållsförteckning

1. Inledning -----	3
1. 1 Syfte-----	5
1. 2 Problemformulering och frågeställning-----	5
2. Teoretisk anknytning -----	6
2.1 Perspektivet socialkonstruktivism-----	6
2.2 Könsperspektiv-----	8
2.3 Jämställdhet-----	9
2.4 Etnicitet-----	10
3. Tidigare forskning -----	12
4. Metod -----	15
4.1 Metoden till studien-----	15
4.2 Urval-----	15
4.3 Procedur-----	18
4.4 Etisk rutin-----	18
4.5 Validitet-----	18
4.6 Reliabilitet-----	18
5. Analys av Resultat -----	20
5.1 Demokratien-----	20
5.2 Blandning av flickor och pojkar i skolan-----	22
5.3 Skolans pedagogik och kultur-----	26
5.4 Den nya synen på könen-----	29
5.5 Jämställdhet-----	32
5.6 Skillnaden mellan män/kvinnor och bostadsområden-----	35
6. Diskussion -----	39
7. Slutsats -----	42
8. Förslag till framtida studier -----	45
9. Litteraturbeteckning -----	46
10. Bilaga 1 intervjuguide -----	48
10.1 Bilaga 2-----	49

1. Inledning

Grunden till att jag har bestämt mig för att skriva om familjer med utländsk bakgrund och deras förhållande till det svenska samhället, är att få en uppfattning om hur de blir påverkade av samhället när det gäller områdena kön och jämställdhet. Vilka är de krafter som de utsätts för som gör att de får nya uppfattningar?

Bakgrunden till att jag valde denna studie är även mitt engagemang för kvinnors utveckling och deras rättigheter i jämförelse med män, speciellt utlandsfödda kvinnor som ofta har svårt att komma i kapp sina svenska kollegor. Jag tycker det är viktigt att lyfta fram de svårigheter som de möter i ett främmande land, på grund av kön, klass och religiösa krafter. Många familjer flyr sina hemländer för att få bättre livsvillkor i annat land, som Sverige till exempel, men ändå inte kan undgå de kulturella värderingar som de har med sig. I den här situationen drabbas kvinnor och flickor mest av alla. Det finns dock skillnader i familjer och deras syn på kön relaterat till de geografiska områden de kom ifrån.

Det som mest väckte mitt intresse för att undersöka detta, var skillnaden av den påverkan svenska samhället har, bland annat förskola respektive grundskolan och andra institutioner som finns. Sverige är sedan länge känt som ett ganska jämlikt samhälle, kvinnor är mer jämlika jämfört med sina kollegor i andra länder. Men vad gör att en del etniciteter och subgrupper i landet blir mer påverkade och andra lite mindre. Min grundtanke bakom undersökningen var precis det, att studera den skillnaden och kartlägga krafterna bakom denna ändring av uppfattning.

Vidare vill jag nå en förståelse om hur jag själv som individ till exempel blev förändrad, trots att jag ursprungligen kommer från ett land där det fortfarande råder patriarkala normer och värderingar, där kvinnan generellt ägs av mannen och han bestämmer för det mesta över henne och formar hennes beteende och handlande utifrån hans överordnade position i samhället. Under resans gång i Sverige har jag träffat en del familjer med utländsk bakgrund som har utvecklat ett utomordentligt samspel med svenskar, både genom sina barn som går i skolan och på sina arbetsplatser. Vissa av dem till och med formar sin vardag efter den svenska modellen. En del familjer har lätt

att bygga kontakter med det svenska samhället. För andra familjer är bilden det motsatta, de har stannat och de vill gärna behålla det mesta av sin tradition och lever efter det gamla mönster som de en gång i tiden tog med sig från sina hemländer. Ibland är de så involverade i sin kultur att de stänger sig för allt nytt och inte vill diskutera till exempel det moderna livet. De tänker och handlar precis som om de bara bor fysiskt här i Sverige. På grund av uppväxten i ett patriarkalt samhälle, står en del av kvinnorna själva för reproducering av manliga värderingar och motsvarande syn på kön och jämställdhet. Det som är märkligt med sådana familjer, är att speciellt kvinnorna står för reproducering av samma normer och värdering som de en gång själva drabbades av i hemlandet. De hindrar sina flickor från att till exempel simma eller umgås med pojkar, trots att de bor i ett ganska demokratiskt och jämställt land som Sverige. Jag träffade på familjer som till och med inte vill att deras små döttrar leker med killar och med min son som är åtta år. Det är intressant att förstå varför dessa familjer gör som de gör. Är det rädslan att förlora sig i en främmande kultur, eller uppstår det i samband med att de har lite kunskap om svenskar?

Kön är en aktuell fråga som tas upp i olika sammanhang dagligen och som är starkt relaterad till den struktur ett samhälle har. Men hur ser samhället ut i områden med enbart invandare från olika etnisk tillhörighet?

Bourdieu(1999) hävdar att vissa faktorer bidrar med en förändring av kvinnors situation. Bland de faktorerna är skolans roll som en institution för att förebygga könskillnader i tidiga åldrar och som öppnar dörren för kvinnor att utbilda sig. Detta ökar enligt Bourdieu kvinnors möjligheter att inträda och klättra upp i de höga positionerna i samhället. Att vissa kvinnor i bostadsområden med enbart utlänningar i dagens Sverige har svårt att göra det, stämmer inte med Bourdieus nämnda uppfattning. De flesta av dem, åtminstone de jag har träffat, har utbildning, går i skolan och har daglig kontakt med svenska samhällen via sina barn eller genom arbetet, men ändå lyckas de inte att nå den jämlikhet som deras svenskfödda kollegor har. Situationen är mer komplicerad för deras makar speciellt i synen på kön eftersom de behandlar sina döttrar och söner olika.

Utanförskap på grund av socioekonomiska ställningar, arbetslöshet, blandning av människor med många kulturella tillhörigheter, kan vara ett annat hot dessa familjer upplever mot sina rötter och sin kultur.

1.1 Syfte

Syftet med den här studien är att jämföra hur utlandsfödda män och kvinnor från olika bostadsområden upplever hur deras syn på kön och jämställdhet har påverkats av de värderingar som deras barn har fått genom den svenska grundskolan.

1.2 Problemformulering

Könsskillnad är bland de aktuella frågor som diskuteras i dag i olika sammanhang, bland annat i media, på arbetsplatser, skolor och inom familjer. Synen på kön är relaterad till de normer och värderingar varje kultur bär med sig och har inflytande över individens socialisation. Den sociala konstruktionen av individen har en väsentlig roll i vilken utsträckning män och kvinnor uppfattar kön och könsskillnad. I mansdominerade samhällen kopplas könsskillnader till de biologiska skillnaderna mellan män och kvinnor och på så sätt ges en legitim fördelning av de roller båda könen bör ha. Det svenska samhället med olika organ är bland de samhällen som har en ganska jämställd syn på kön. Man tillämpar den jämlika policyn redan när barnen går på förskolan för att bilda en jämställd syn mellan flickor och pojkar.

Personer som kommer från andra länder och samhällen påverkas utan tvekan av denna syn på könen. En del av dem förändrar sin syn på kön medan andra behåller sina gamla värderingar och handlar i enlighet med dem.

Utifrån denna problemformulering lyder mina forskningsfrågor:

1. Hur påverkar den svenska grundskolan synen på kön och jämställdhet hos utlandsfödda föräldrar?
2. Vilka skillnader finns mellan kvinnor och män inom familjer?
3. Vilka skillnader förkommer mellan familjer i olika bostadsområden?

2. Teoretisk anknytning

För att få en förståelse för hur den svenska grundskolan påverkar synen på kön hos familjer med utländsk bakgrund och jämföra dem, väljer jag perspektivet socialkonstruktivism för att analysera mitt material. Nedan beskrivs de perspektiv, begrepp och aspekter som jag kommer att använda i studien.

2.1 *Perspektivet socialkonstruktivism*

Enligt perspektivet socialkonstruktivism uppfattas människans medvetande som socialt och "jag" är i grund och botten ett socialt konstruerat fenomen. Det sociala rummet är i en kontinuerlig förändring. Människan ingår oundvikligt i ett socialt samspel med andra människor och det lämnar sitt spår på olika områden, bland annat beteende, attityd, upplevelse ... etc. Synsättet social konstruktion tar biljardbollmetaforen som ett exempel på hur den sociala kontexten inverkar på "jaget" och individen förflyttar sig och handlar enligt det rådande samspel hon befinner sig i (Stevens, 2007. s. 240-247).

Jag utgår ifrån Berger och Luckmann (2003) som handlar om *hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet*. Internalisering av verkligheten med hjälp av socialisation (både primär och sekundär socialisation) och språket utgör en viktig grundval där individen genom en lång process blir en samhällsmedlem. De menar att individen går igenom två viktiga faser under sitt liv för att bli en socialt fungerande människa. Första fasen är den primära fasen, vilken kallas den beroende fasen. Den är mer känsloladdad och där är barnet bundet till sina föräldrar för att lära sig det grundläggande medvetandet om sig själv och sina närmaste. Barnen får ett kunskapsförråd via det språk som lärs av föräldrarna, ett förråd fullt av symboler och gester. Detta förråd hjälper barnet att skapa sin verklighet och förbereder det för nästa fas av socialisering. Denna fas avslutas när nästa fas träder i kraft och den generaliserade andra fasen kommer igång vid skolåldern. Individen möter sitt andra "Jag" genom andra människor som socialiserar honom och avstämmer honom i en social struktur som passar dess kulturella praxis, historia och de symboler som råder. En pågående dialektisk process äger rum mellan barnets inre jag och andra jaget det vill säga med den signifikanta andra. Barnen betar sig enligt de normer och värderingar som

de har fått under internalisering med en hög grad av laddade känslor till sin närmaste. Barnet får de klara verktygen i sitt medvetande att han/hon kan få en identitet gentemot andra genom att handla enligt de rådande sociala koderna. Barnet blir utformat i linje med vad andra signifikanta kallar honom/henne, det får ett verktyg som kan skilja mellan rätt och fel verkligheter. Under denna fas är det signifikanta andra, det vill säga föräldrarna, som bestämmer och detta gör att barnet har mindre valmöjligheter och mindre problem med sin kontext enligt, Berger och Luckmann (2003, s. 155-160).

Den sekundära socialisationen bär på samma innebörd där individen internaliseras institutionellt för att veta vilka roller i samhället som förväntas av henne. Denna fas bestäms av vilken arbetsfördelning och vilket kunskapsförråd individen har och den primära socialisationsprocessen som individen går igenom. Många faktorer spelar avgörande roll i denna fas, bland annat statusen av det kunskapsförråd individen har och den sociala kontexten där kunskapen har internaliserats i. De biologiska banden spelar inte så stor roll. Den kunskapen som individen lär sig är ett slags förberedande process för att skapa sin verklighet med den signifikanta andra. Individen träffar hela tiden en annan värld än den värld han hade. Detta genererar en rad konflikter på hennes subjektiva och objektiva värld. Det vill säga mellan den primära och den sekundära socialisationen. Individen skiljer klart mellan egna jagets roller och andra samhälliga roller den får. Här använder individen samhället för att hitta sin mening och den sociala verkligheten och språket har en avgörande roll i det som individen har lärt sig under den primära socialisationen (Berger och Luckmann, 2003, s. 153-172).

Orsaken till att jag väljer Berger och Luckmanns teori om hur individen formar sin sociala verklighet är, att samtliga av mina respondenter har barn som går i svenska grundskolan och internaliseras där. De kommer säkerligen att få sina kunskapsförråd av den kontext de ingår i, det vill säga grundskolan. Detta i sin tur har en avgörande roll hur deras sociala verklighet kommer att vara. Det påverkar också deras uppfattning, deras beteende och sätt att förhålla sig till exempel till föräldrar.

2.2 Könsperspektiv

Social konstruktion av kön innebär att skapandet av könsrollidentiteten och dess skillnader utformas enligt de normer som redan finns i samhället. Det betyder att människor placeras i olika sociala roller, (Giddens 2005). En del män och kvinnor med utländsk bakgrund som har kommit i kontakt med det svenska samhället, har säkerligen fått en ny syn på kön och behandlar sina barn utifrån den. Och samtliga av mina respondenter kommer från samhällen där det finns tydliga gränser mellan båda könen. De har barn som går i den svenska grundskolan som socialiseras enligt de värderingar svenska samhället har. Nedan är de perspektiv och begrepp som jag kommer att använda i analysen av insamlade material från mina respondenter:

Jag kommer att använda mig av Connell (2003) och hans syn på och definition av kön/genus för att analysera hur samhällets olika delar reproducerar kön. Anledningen till att jag använder mig av Connells syn på kön, är att han utförligt beskriver betydelsen av den primära och sekundära socialisationen i skapandet av begreppet kön.

Han menar att uppkomsten av könsskillnad mellan män och kvinnor i grund och botten härstammar från biologiska skillnader som i sin tur reproduceras i den kulturella arenan i samhället. Han menar att könsbildning i samhället inrotas i socialisationen i tidiga faser där redan små barn kallas för flickor och pojkar. Att pojkar får blå kläder och de ska symbolisera aggression och energi, medan flickor får rosa kläder och ska vara mjuka i sitt beteende, tyder på att samhället bygger en distinktion för att utmärka de överkliga gränserna på de biologiska grunderna. Han hävdar också att samhällets ”socialisationsagent” till exempel familjen, skolan, arbetsgrupp och media bidrar till att skapa de normer och värderingar som gäller separat för flickor och pojkars beteende. Det används olika metoder för att förverkliga skillnader i kön genom positiva och negativa sanktioner. Till exempel belönas pojkarna genom att följa i pappornas spår och flickorna tar till sig mammornas beteenden, (Connell 2003, s. 103-129).

Connell (2003. s.78-92) lägger fram fyra dimensioner för att ge en klar definition av kön, bland annat maktrelationer, produktionsrelationer, känslomässiga relationer och symboliska relationer. Han menar att i den demokratiska världen finns en klar definition för jämlikhet mellan män och kvinnor. Trots det finns en ojämlig maktfördelning i

institutionerna och lön på grund av könsskillnader, för det mesta är kvinnor underordnade män i sitt arbete. När det gäller produktionsrelationer, är läget för kvinnor lika sårbart männen som har största lönen. I sexuella relationer utgör sex en huvudbas för hur relationen mellan kvinnor och män ska se ut. I de symboliska relationerna ingår alla samhällsliga tolkningar om hur i en kultur symboliserar en man eller en kvinna (Connell s.78-92). Man använder språket som ett verktyg för att producera det manliga och det kvinnliga i vardagen.

För att knyta ihop de båda perspektiven, socialkonstruktivistiska och synen på kön hos Connell, tar jag också upp Bourdieus (1999) beskrivning av "*Den manliga dominansen*" och hans beskrivningsflöde om kroppskonstruktionen på så sätt att män blir överordnade och kvinnor underordnade i samhället.

2.4 Jämställdhet

Jämställdhet mellan män och kvinnor är också ett annat relevant begrepp som visar hur båda könen värderar och bedömer varandra i äktenskapet eller familjbildning. De utlandsfödda män och kvinnor som ingår i min undersökning, kommer säkerligen att påverkas av det sätt samhället i Sverige har konstruerats och som förskolan och grundskolan är en del av.

Bourdieu (1999) menar i sin bok "*Den manliga dominansen*" att olika faktorer runt om i världen har bidragit till att männen har tappat sin makt till kvinnor i det sociala rummets atmosfär. Kvinnors tillträde till utbildning är bland de viktiga faktorerna som har minskat deras ekonomiska beroende till män. Många flickors tillträde till skolan har bidragit till att de klättrar upp högre i olika samhällsliga positioner. Detta i sin tur har lett till omstrukturering av hela familjen och gett kvinnorna den fria känslan att ingå i äktenskapet på helt annat sätt. Den har enligt Bourdieu (1999, s. 104-105) medfört många separationer bland familjer. Bourdieu refererar till samhällets struktur och dess kraft i det sociala rummet att reproducera eller inte dominansförhållande mellan män och kvinnor. Han hävdar att det är inte bara familjen som har ansvaret för det utan skolan och andra miljöer också som arbetar för detta. Majoriteten av mina kvinnliga respondenter har ett arbete på ett eller annat sätt och de är oberoende av sina män, vilket har effekt på deras förändrade uppfattning om synen på kön och jämställdhet. Denna

förändring är inte enbart en effekt av att deras barns skolgång utan en effekt av att de deltar och blir påverkade i ett socialt rum. En del av de ändringarna sker inte bortom grundskolans effekt, alla mina respondenter har barn som går i den svenska grundskolan och deltar i föräldramöte. Ett socialt rum där alla oundvikligen blir påverkade av varandra.

I sin doktorsavhandling beskriver Chronholm hur utlandsfödda pappor i Sverige visar sina erfarenheter av delad föräldraledighet och hur de har blivit påverkade av den könssyn som man har i Sverige. Chronholm (2004 s.177) ger en utförlig definition av jämställdhet vilket enligt honom innebär en rättvis fördelning av både möjligheter och resurser inom och utanför familjen mellan män och kvinnor. Länken mellan den nämnda studien och min studie, är att kunna skildra effekten av den svenska grundskolan på mina respondenter som har bott över tio år i Sverige. Chronholm skickade en enkät till pappor som hade tagit minst fyra månaders föräldraledighet och av de cirka tvåhundra svarade som var 22 procent utlandsfödda. Det vanligaste födelselandet bland de utlandsfödda männen var Iran, vilket var överraskande. Under intervjuer visade det sig dock att dessa män hade flytt till Sverige på grund av sina jämställdhetsideal. De var också gifta med kvinnor som var högutbildade och ville arbeta i Sverige.

Bourdieu och Chronholms studier har jag som utgångspunkt när jag beskriver den subjektiva förståelsen av hur pappor och mammor (föräldrar) behandlar sina söner och döttrar i vardagen och jämför denna med deras syn på jämställdhet. Denna jämställdhets syn på kön måste ha inflytande på alla som bor i Sverige oavsett om man är född i landet eller har kommit från annat land. Och det kan också vila på i vilken utsträckning både könen har integrerat sig i det svenska samhället.

2.3 Etnicitet

Etnicitet är en aspekt som är ganska relevant ämne till denna studie. Alla mina respondenter har utländsk bakgrund och deras etniska tillhörighet kommer att avgöra graden av integrationen i det svenska samhället. Det kommer även att styra hur de, det vill säga mina respondenter, tolkar sina subjektiva uppfattningar av kön.

Giddens (2003, s. 229) menar att etnicitet omfattar alla de kulturella och vedertagna värderingar som skiljer en grupp människor från andra. Det finns enligt honom många sätt som människan skiljer sig från andra människor, bland annat klädsel, språk, religion och historia. Graden av integration bestäms av hur mycket individen känner sig förankrad och bunden till sin kultur. En del av mina respondenter bor i område i Sverige där många av deras landsmän bor.

Eriksen (2000) ger en ännu djupare beskrivning av etnicitet och dess betydelse för individen. Enligt honom är det en aspekt som innefattar många sociala relationer mellan människor som uppfattar sig själva avskilda från andra människor på grund av kulturella skillnader som de har ett minimum samspel med. Eriksen hävdar också att etnicitet betyder ett folk eller flera folk samtidigt, precis som i Storbritannien, där finns många folkslag i en helhet. Eriksens definition av etnicitet ger en bättre bild av den mångfalden som Sverige har. Han betonar också att etniciteten är viktig för individen där hon hittar sin mening. Han tar ett exempel från England med olika folkgrupper (pakistanier, araber) som ofta känner sig vara en del av samhället när de har samma mål i livet som engelsmän. Etnicitet fyller en funktion där människan hittar en kontinuerlig lösning framöver i sitt liv i relation med andra människor. Utgår man från denna syn på etnicitet, utgör känslan att vara inkluderad i det svenska samhället en viktig fas för personer med utländsk bakgrund i integreringsprocessen. Ju snabbare denna process sätts igång desto snabbare upplever individen en gemensam relation med helheten. Så är fallet för en del invandrare i Sverige och andra länder som integrerar sig ganska snabbt i svenska samhället. Så länge känslan av Vi och De inte uppstår, kan det finnas en helhet som omfattar alla som har samma känsla. Eriksen (2000).

3. Tidigare forskning

För att ha en översikt över hur den svenska grundskolan påverkar och formar människors syn på kön och jämställdhet hos bland annat människor med utländsk bakgrund, använder jag mig av två magisteruppsatser. Nedan är två relevanta studier: Första uppsatsen är skriven av Kakabaveh (2004) ”*Vi drar allihopa över en kam, samhället tvingar en att vara i försvarsläge..*”. Uppsatsen handlar om nio kurdiska föräldrars subjektiva uppfattningar om kön och dess skillnader inom familjen. Kakabaveh använder sig av föräldrarnas data som ett verktyg för att synliggöra hur de könsrollerna formas inom familjen och hur dessa roller förändrades sedan dessa föräldrar har immigrerat till Sverige. Hon menar att samhället bär på största ansvaret när en del av människor som inte har samma ursprung hamnar i utanförskap på grund av sin tidigare tillhörighet. Dessa människor som kommer från länder där trycket redan är högt på dem, tappar enligt Kakabaveh sin historia och identitet.

Gemensamt för min studie och Kakabavehs uppsats är att våra respondenter kommer från samhällen där patriarkala strukturer, underordnande maktrelationer och ojämlikhet på grund av könsskillnad råder. Hon lägger fram hur föräldrarna fungerar i ett främmande land där det finns möjligheter att vara jämlik och ha utrymme för personlig utveckling, medan jag använder mig av respondenters syn på kön via deras barn som går i grundskolan. Jag undersöker ett begränsat område och vill se hur mina respondenter blir påverkade av samhället indirekt, det vill säga via sina barns internalisering av den pedagogiska planen skolan har. Det som är gynnsamt i Kakabavehs uppsats för min studie, är hur samhället formar och styr individen, det vill säga hur den konstruerar henne . Där människan i samspel med andra människor bildar sin verklighet och använder sig av gemensamma språk och symboler för att hitta sin mening.

Jämställdhet är ett annat tema i min undersökning som Kakabavehs (2004) tar upp i sin uppsats, vilken relateras till den sekundära socialiseringen och den struktur samhällets institutioner har. Hon visar konkret i sitt resultat att svenska samhället har haft en positiv påverkan på hennes respondenter, där många av dem har fått arbete och kan

försörja sig och är oberoende. Detta är ett steg framåt att både kvinnor och män får samma position i samhället.

Ett annat gemensamt område mellan min studie och Kakabavehs magisteruppsats, är den subjektiva förändringen av respondenternas syn på kön under integrationens tid. Kvinnorna har fått bättre ställning inom familjen och inför deras män, då de betraktas som en kompletteringskälla till familjernas ekonomi. Kakabaveh belyser även hur samhället ställer krav på föräldrar som bor i de isolerade områdena med enbart invandrare att delta i barnens skolgång, samtidigt som samhället begränsar föräldrars makt genom fördomar och andra begränsningar till exempel genom att ge en negativ bild av att de kommer från länder där de redan är okunniga och utbildade. En del av mina respondenter kommer från invandrartäta områden och deras barn går i skolan, där majoriteten är invandrare. Detta är i linje med en av mina forskningsfrågor vilken handlar om hur föräldrar uppfattar skolan i allmänhet. Kakabavehs bekräftar att människor som kommer från sämre socioekonomiska områden har även sämre relation inom familjen, vilken påverkar också barnen i fortsättningen.

En del fråga till min första forskningsfråga handlar om hur den svenska grundskolan bemöter flickor och pojkar (se sidan 5). För att få en ännu djupare förståelse av det, använder jag mig av en kvalitativ studie ”*om pedagogers bemötande av barn i förskolan ur ett könsperspektiv*” som har gjorts av Axelsson och Wennström (2009). Avsikten med deras studie var att utifrån könsperspektiv undersöka hur pedagogerna bemöter flickor och pojkar på förskolan. Denna studie är relevant för min undersökning på så sätt att den skildrar hur pojkar och flickor bemötts olika redan när de är små. Enligt båda författarna finns skillnad mellan olika institutioner och skolor samt mellan pedagogernas sätt att tillämpa könsfrågan. Enligt dessa observationer tillämpas metoder såsom negativ förstärkning, positiv förstärkning och utsläckning både på flickor och pojkar. De metoderna används för att redan vid tidig ålder bygga en jämställd uppfattning mellan könen. De pedagoger som har mer kunskap om jämställdhet, bemöter flickor och pojkar på ett ganska jämlikt sätt. Båda författarna har fått klart för sig, via sin studie, att svenska samhället har ganska jämlik syn på kön.

Vilket intryck har föräldrar av den svenska grundskolan, känner de sig trygga under tiden deras barn är där, hur upplever de barnets självkänsla och identitet, var andra av mina forskningsfrågor. Axelsson och Wennström (2009) har kommit fram till i sin observationsstudie att pedagogerna på förskolan formar barnens identitet så att de kan vara oberoende i framtiden och få en bra självkänsla. Barnen internaliseras redan i förskolan på det sättet får de en jämlikare syn gentemot varandra, oavsett kön, detta trots flickors och pojkars socialisationsprocesser är olika.

Jag är medveten om att min studie handlar om familjer vars barn går i grundskolan och inte i förskolan. Vikten av Axelssons och Wennströms studie för min studie ligger i att jag gärna vill ha en bild av huruvida den primära socialisationen sker på förskolan i Sverige. Vitsen med det är att majoriteten av mina respondenters barn är födda i Sverige och har gått på förskolan. Det underlättar för mig att fråga ytterligare om hur de har hanterat det, då barnen var små. Vilken förskola barnen gick på och om de har haft en annorlunda inställning till kön och jämställdhet. Detta är viktigt tycker jag, för Kakabaveh (2004) hävdar i sin studie att barnen till föräldrar i områden med socioekonomiska svårigheter generellt får en del av problemen i sin framtid. Vikten av de två valda studierna till min uppsats ligger i om jag lyckas att få en bekräftelse av det jag undersöker. Speciellt i områden där individen i samspel med sin omgivning skapar sin verklighet och vilken påverkan samhället har på henne.

4. Metod

4.1 Metoden för studien

Jag valde att använda mig av en kvalitativ metod i form av semistrukturerade intervjuer då jag anser dessa passar bäst för min undersökning och mina forskningsfrågor, (Kvale, 1997. s. 117). Grunden var att jag ville komma åt respondenternas subjektiva upplevelse av den svenska grundskolan och hur den har påverkat dem. Vidare vilka ändringar har skett hos dem i synen på kön under tiden de har bott i Sverige. Forskningsfrågor har delats på tre huvud frågor som är starkt relaterade till studiens syfte och problemformulering (se s. 5), Datainsamlingen gjordes enligt den intervjuguide som är bifogad i slutet av denna studie.

Val av respondenterna har skett genom mina personliga kontakter och för deras bekvämlighet genomförde jag intervjuerna i deras hem. Varje intervju tog mellan 30 till 45 minuter att utföra och de spelades in på en MP- spelare. Jag har synliggjort syftet med undersökningen för dem och förklarat de etiska reglerna som jag höll mig till. Vidare har jag transkriberat materialet för bearbetning och analys. Mina respondenter visade varmt engagemang inför intervjun vilket låg i linje med deras intresse och vilja att ställa upp på den.

4.2 Urval

Urvalet av respondenterna gjordes i riktat urval och det omfattar de familjer som har både pojkar och flickor. Jag avgränsade mig enbart till sju familjer med utländskt bakgrund som bor på olika ställen i Sverige. Tre av dessa familjer bor i ett villaområde med nästan bara svenska grannar och resten i områden där majoriteten är invandrare. Jag valde mina respondenter på så sätt medvetet för att kunna få en förståelse för skillnaderna om sättet att bli påverkad av den svenska grundskolan. Jag har även valt mina respondenter från olika etniska och religiösa grupper, bland annat kurder, perser och irakier som har bott minst tio år i Sverige. Detta för att kunna infoga deras olika upplevelser som rör mina frågeställningar.

Mina respondenter består av följande familjer och av säkerhetsskäl har jag kodat deras namn:

- Familj ett består av man och kvinna och två döttrar (22 och 26 år). En dotter är sambo med en svensk kille. Mannen är 60 år och läste statsvetenskap i hemlandet. Kvinnan är 50 år och har kandidatexamen i geologi från Iran samt sjuksköterskeutbildning i Sverige. Familjen kom till Sverige för 20 år sedan och bor just nu i ett villaområde med mest svenska grannar. Enligt familjen är ekonomin stabil och båda har tillsvidare anställning. Familjen tillhör den shiitiska grenen av Islam.
- Familj två kommer ursprungligen från Iran 1988 och består av man och kvinna (51 och 61 år gamla) och även av en pojke 26 år och 16 årig flicka som går sista året på grundskolan. Islam och dess shiitgren är familjens religion men de är inte religiösa praktiserande. Kvinnan har läst juridik i hemlandet och har utbildat sig som förskollärare i Sverige. Mannen har magisterexamen i statsvetenskap och arbetat på ministeriet i hemlandet och har någon form av tillsvidare anställning nu. Familjens boende är en villa och ligger på ett svenskt tätbebyggt område.
- Familj tre består av man och fru och deras tre barn. Kvinnan är 40 år gammal och är kurd från den Irakiska delen av Kurdistan och hon kom till Sverige för drygt 17 år sedan. I hemlandet läste hon till undersköterska och arbetar även just nu med samma yrke sedan några år tillbaka. Mannen är 45 år gammal och kommer från samma land och är också kurd. Han har läst den humanistiska linjen på gymnasiet i hemlandet och har utbildat sig som CNC operatör och har ett arbete. Familjen bor sedan fem år tillbaka i ett villaområde och sitt eget hus. Sunni grenen av Islam är familjens religion men de är inte praktiserande religiösa. Med tanke på att båda makar har arbete, är deras ekonomi ganska stabil. Familjen har tre barn, en flicka på fjorton år, en på tolv år och en liten pojke på två år.
- Familj fyra är totalt sex medlemmar, kvinnan är 40 år och kurd och kom till Sverige för nitton år sedan. Hon har gått industrilinj i hemlandet och arbetar som vårdare på ett äldreboende sedan dess. Mannen är 50 år är också kurd och kommer från Irakiska Kurdistan och har industriell utbildning och just nu arbetar

han som samordnare på ett partidistrikt i hemlandet. Familjen har fyra barn ihop, två pojkar sjutton och tretton, två döttrar femton och tio år gamla. På grund av att mannen är pensionär, har familjen inte så mycket inkomster och därför bor de i en lägenhet med fyra rum och kök på ett invandratätt område.

- Familj fem består av är fem medlemmar, mamman som är 34 år och bor i Sverige sedan arton år tillbaka. Hon har läst bara sex år i sitt hemland i Irakiska Kurdistan och arbetar nu som undersköterska på ett äldreboende. Pappan är 45 år och kommer även från Kurdistan (den Irakiska delen) för tjugotvå år sedan. Han har högskoleutbildning i grunden. Familjen har två döttrar, sjutton och fjorton år och en pojke på tolv år. Bostaden för familjen är en lägenhet med fyra rum och kök och den ligger på ett blandat område med svenskar och invandrare. Familjens religion är Islam och är sunni grenen men inte praktiserande.
- Familj sex består av kvinnan som är 43 år och mannen 50 år gammal. De har fyra barn ihop, två flickor 28 och 16 år och två pojkar 19 och 14 år och kom till Sverige för tjugotvå år sedan. De kommer från södra Kurdistan (Irakiska Kurdistan) och är muslimer. Familjen har sin egen villa och sin egen affär. Kvinnan har läst bara till årskurs sex i hemlandet och i Sverige har hon utbildat sig till barnskötare. Just nu är hon förtidspensionär på grund av arbetsskada. Familjens står inför separation och därför bor mannen i sin egen lägenhet.
- Familj sju består av man och kvinna och deras tre barn, två döttrar 18 och 16 år och en pojke som är tre år. Kvinnan är 38 och mannen 43 år. Boendet är ett radhus och majoriteten av grannar är utlänningar. Mannen är pappaledig och kvinnan arbetar på en förening som kursledare. Familjen har bott runt 10 år i Sverige och kommer ursprungligen från Irakiska Kurdistan, de är muslimer.

4.3 Procedur

Intervjuerna genomfördes på följande sätt: tid och plats bestämdes genom telefon och en kort beskrivning av intervjuens syfte och innebörd har förklarats till respondenterna både på kurdiska, persiska och svenska samt uppgetts namnet på högskolan. Anonymitet utlovades för intervjupersonerna och deras samtycke för inspelning och transkribering tillfrågades.

4.4 Etisk rutin

Samtliga respondenterna har meddelats muntligt (vid sidan av svenska även på kurdiska, persiska och arabiska) om intervjuens ändamål och sättet att hantera deras personliga uppgifter, även allt som relaterar till tystnadsplikten. De har även upplysts om att deras deltagande är frivilligt och att de har rätt att avbryta intervjun om de får en känsla av kränkande av deras personlighet eller om det skadar deras etniska eller religiösa tillhörighet. Designen av frågor har gjorts i samråd med handledaren.

4.5 Validitet

Enligt Bryman (2006. s.43) går validiteten ut på om de slutsatser som forskaren har kommit fram till hänger ihop med studiens syfte eller inte. I min studie ser jag många tecken på att den har en bra grad av validitet, de teman som är kopplade till mina forskningsfrågor och teorier är bland de tecknen. Val av metoden och dess samband med min frågeställning och anpassad planering av studien är några till tecken på god validitet hos min studie. Jag har fått svar på alla mina forskningsfrågor vilket hänger ihop med studiens syfte och de flesta av mina respondenter har fått en ny syn på kön och jämställdhet.

4.6 Reliabilitet

Reliabilitet eller tillförlitlighet, vilken enligt Bryman (2006. s. 43) betyder om resultatet från en studie blir detsamma om det görs på nytt. Det är viktigt under intervjun att intervjuaren är medveten om att han har sin inverkan på intervjusituationen. Jag själv kommer från de områden mina respondenter kommer ifrån och detta har skapat ett

förtroende hos dem att utan hinder yttra sina subjektiva upplevelser. Detta har även hjälpt mig att samla studiens data på ett objektivt och korrekt sätt.

5. Analys av Resultat

Analysen av resultaten tillämpas på följande sex teman som är relaterad till mina respondenters svar på mina huvudfrågor (se bilaga 1 sid. 48):

- Demokratin
- Blandning av flickor och pojkar i skolan
- Skolans pedagogik och kultur
- Den nya synen på kön
- Jämställdhet
- Skillnaderna mellan män och kvinnor och bostadsområden

5.1 . Demokratin

På svaret av frågan om den subjektiva upplevelsen av den svenska grundskolan, känslan av frihet och demokratin var ett utmärkande tema, som alla respondenter hade en gemensam uppfattning om. Enligt dem, det vill säga respondenterna, förstärker demokratin självkänslan hos deras barn och sedan hos dem själva tack vare den svenska grundskolans pedagogiska sätt att institutionalisera deras barn i svenska samhället. Samtliga respondenter tycker att den svenska grundskolan är ett viktigt organ i det svenska samhället för att uppfostra barn på ett jämställt och demokratiskt sätt. Enligt majoriteten av de sju familjerna, lär barnen sig mycket och har en god relation med lärare. Denna relation skapar en stark självkänsla och en stabil personlighet hos barnen.

”Jag upplever demokratin mycket i svenska grundskolan, det är stor skillnad mellan den skolan jag har gått och mina barns. Undervisning grundar sig på vänskapen mellan eleven och lärare, så jag beundrar detta. Jag har själv blivit mer demokrat”. Kvinnan i familj nr 2

Mer än hälften av respondenterna tycker att skolan är lite slapp i sitt sätt att ha koll på elever. De anser att skolan bör ha mer ordning och reda och strängare regler för att återskapa den respekten som bör finnas mellan lärare och elever och ibland mot äldre. Resten av respondenterna tycker tvärtom, de menar att det är bra att barnen inte blir rädda för lärare och de anser att barnen ska känna sig lika värda som sina lärare. De tycker att läraren inte ska vara som en hövding och barnen slavar, det gör att de, det vill

säga barnen hatar skolan. Tre familjer vars barn går i skolor där många invandrabarn går, tycker att barnen har lite svårt med att yttra sig bra på svenska med tanke på att man inte pratar så mycket svenska i skolan. Tre av familjerna hävdar att deras barn pratar flytande svenska och det beror på att de bor i ett villaområde och barnen har många svenska kompisar.

Analys:

Enligt konstruktionssynsätt är individen benägen att hela tiden bilda nya vanor i kontakt med den kontext hon befinner sig i. Dessa vanor är viktiga för att hon skall kunna utföra ett hälsosamt samspel med andra människor, (Nilsson, 2001. s 70-73) och känna sig deltagande i olika sociala aktiviteter. I kontakt med den svenska grundskolan och dess demokratiska sätt att undervisa barn, har dessa respondenter ett skäl att tycka om den. På grund av interaktionen mellan dem och det svenska samhället, bland annat genom grundskolan, i form av till exempel föräldramöte och kontinuerlig kontakt med skolan via barnen, har respondenterna skapat sig en gemensam verklighet i det vardagliga livet. Denna verklighet enligt Berger & Luckmann (2003, s. 42-45) sker ansikte mot ansikte och leder till en subjektiv upplevelse av varandra och ofta en gemensam uppfattning. Så är fallet för de flesta respondenterna som har fått ett positivt intryck av demokratin i skolsystemet.

På grund av demokrati särbehandlar man inte flickor och pojkar och jag tror det var det bästa som har hänt dem. Jag ser inte så mycket skillnad och detta är viktigt för mig som kvinna och mina döttrar. Det är vackert med demokratin” Kvinnan i familj nr två

Denna kvinnas beskrivning av demokratin utifrån hennes döttrars frihet, vilken hon själv inte hade i sitt hemland, förstärker denna teori, det vill säga konstruktions teori, påstående att människan oundvikligt ingår i ett socialt samspel med andra människor och lämnar spår av interaktion på varandra. Den subjektiva upplevelsen av verkligheten förändras hela tiden i förhållande till den sociala kontexten individen befinner sig i. Graden av upplevelsen av andra bestäms av den subjektiva upplevelsen av interaktionsprocessen och styrs av de faktorer som är viktiga för individen. Det kan även finnas andra faktorer som ger en positiv bild av demokratin i Sverige utöver grundskolans pedagogiska sätt, till exempel jämställdhet mellan flickor och pojkar i

skolan. Chronholm, (2004, s. 177) beskriver jämställdhet i ett parförhållande i fördelning av resurser och möjligheter samt vissa arbetsinsatser som varje lärare erbjuder på.

Berger & Luckmann(2003, s. 48-60) menar att språket är ett viktigt verktyg där individen kan uttrycka sina känslor och objektivera dem i produkter av beteende med andra människor här och nu. Ju mer individen ingår i samspel med sin omgivning, desto mer skapar den sig gemensamma symboler med andra människor och får en subjektiv upplevelse av andra människors intryck. Respondenternas upplevelse av demokratin genom barnens skolgång är enligt denna process resultatet av den interaktionen som har skett med hjälp av språket, det vill säga det svenska språket. Respondenterna har ju lärt sig svenska under åren de har bott i Sverige. Pedagogiken i den svenska grundskolan är andra fakta som Axelsson och Wennström (2009) lägger tonvikt vid för att barnen känner sig trygga och rätt behandlade vilket i sin tur påverkat respondenternas upplevelser av den svenska grundskolan.

Hos majoriteten av respondenterna har upplevelsen av frihet på grund av demokratin gett dem stark självkänsla. Detta ger ett extra stöd för dem att uppleva sig tillhöra det svenska samhället. Lalander & Johansson(2007, s. 55-56) hävdar att känslan av friheten i det sociala rummet i grund och botten handlar om att individen har lyckats att identifiera sig med de symboler och gemensamma tecken som finns runt henne. Respondenternas tyckande om demokratin har sina rötter i den verklighet som de själva har bildat delvis genom den svenska grundskolan och överlag genom det svenska samhället. En gemensam verklighet som är tillgänglig för dem själva och deras svenska vänner.

5.2 Blandning av flickor och pojkar i skolan

Majoriteten av respondenterna har en positiv erfarenhet av den svenska grundskolan och har en känsla av trygghet när deras barn befinner sig i skolan. De upplever även att deras döttrar och söner bemöts på ett jämlikt sätt oavsett könsskillnad och etnisk tillhörighet . Större delen av föräldrarna tycker att det är ok att deras döttrar går i samma klass som killar, idrottar ihop, äter tillsammans och simmar samtidigt. De motiverar det med att blandning i tidiga skeden mellan flickor och pojkar gör att man slipper många

konflikter som kan dyka upp i framtiden. En majoritet av respondenterna tycker att de inte har fått några problem på grund av att deras döttrar eller pojkar har suttit bredvid varandra under tiden de har bott i Sverige. De tycker det är en pluspoäng att båda könen lär känna varandra redan när de är små. Enligt majoriteten av respondenterna är att växa upp tillsammans bra, man blir inte främmande för varandra när man blir äldre. Man förstår och uppfattar varandra ännu bättre. Två manliga föräldrar som är lite religiösa har lite svårt att se deras barn prata och fråga om sex. Enligt dem bör skolan skjuta fram samlevnads- och sexämnet till åldern där barnen förstår innebörden av den. De upplever att skolan inte förklarar den negativa sidan av sex för barn. En av familjerna känner att deras dotter, fast hon är knappt 13 år, gärna vill testa sex. De tycker att ansvaret för det ligger hos skolan och att det bör sättas stopp för det, det vill säga sådan sexundervisning i skolan.

En av de kvinnliga respondenterna som har skapat sig en positiv syn på kön, upplever blandningen av båda könen i skolan som ett sätt att grunda den jämställda synen hos pojkar och flickor redan när de är små. Två av familjerna känner sig ganska oroliga över de växande religiösa grupperingarna i deras område. Enligt deras utsagor utsätts deras döttrar för trakasserier till och med på skolgården och skolan kan inte göra någonting åt detta. Detta på grund av att majoriteten av elever i skolan kommer från olika etniska grupperingar, hävdar de.

Analys:

Majoriteten av föräldrarna upplever inga hinder för att deras döttrar och söner går i samma klass, sitter bredvid varandra, simmar ihop och idrottar tillsammans. Detta förstärker deras identitet i framtiden och de blir inte främmande i senare ålder, hävdar de. Denna jämlika syn på kön hos respondenterna har utvecklats i samband med den tiden deras barn går i skolan.

”Detta gemensamma liv ger dem en bra självkänsla, även de får en stark personlighet, vilken jag själv inte har fått under min barndom. Kanske det låter konstigt om jag säger att jag skäms fortfarande för att prata med män, inte minst för min man efter 18 år äktenskap när jag frågar honom om något”. Kvinnan i familj nr fem

Bortsett från den biologiska skillnaden mellan en man och en kvinna, så är det den sociala strukturen som drar linjerna och skapar könsskillnad mellan båda könen menar Connell. Enligt honom konstruerar människan manligt eller kvinnligt relaterat till de normer och värderingar som råder i ett samhälle, (2002, S. 11-15). Återigen: om biljardbollmetaforen i den sociala konstruktionen runt kvinnan i familjen nummer fem ska tas tillvara, så är det hennes samspel och intryck av den svenska grundskolan som har ändrat hennes syn på kön. Hon skäms ända till idag inför sin sociala bakgrund nästan efter arton år, samtidigt tycker hon om den svenska grundskolans sätt att behandla både flickor och pojkar. Connell menar att normer och värderingar har en betydande roll i att skapa feminina eller maskulina mönster av kvinnor och män. Kvinnans subjektiva upplevelse och hennes nya syn på kön är en produkt av den sociala kontexten och dess inverkan på jaget. Det är normerna som gör att individen trivs med den sociala omgivning hon befinner sig i och detta skapas enligt Berger & Luckmann (2003, s. 153-156) under den primära och sekundära socialisationen. De menar att individen inte föds som en social medlem, utan hon går genom olika processer tills hon blir en aktiv deltagare i samhället och internaliserar i sig de symboler och koder vilka underlättar hennes existens. Svaleryd (2005) bekräftar också i sin bok, om ”Könspedagogik” till barn och ungdomar, de upplevelser mina respondenter har om den svenska grundskolans sätt att internalisera en rättvis könssyn hos pojkar och flickor.

”Jag tycker det är hälsosamt att de (Flickor och pojkar) idrottar, äter, dansar, och simmar med varandra. Detta gemensamma liv ger dem en bra självkänsla de får även en stark personlighet och bättre förståelse..” Mannen i familj nr fem

Det är vikten av den starka personligheten barnen till mannen i familj nummer fem har, som har gett ett objektiva resultat och positiv bild av den svenska grundskolan och denna könspedagogik. Mannen själv utsätts indirekt för en internalisering från grundskolan. Axelsson och Wennström (2009) ger i sin studie om ”små barns språk utveckling och kön” stöd åt och delar också uppfattningen att en konkret könspedagogik i tidiga åldrar ger bättre förståelse mellan könen i vuxenperioden. Och en övervägande del av respondenterna upplever denna skillnad i synen på kön, mellan sig själva och deras släkt i hemlandet när de är på besök. Och denna ändring har skett på grund av den nya kontexten som de lever i och har samspel med.

Respondenternas upplevelse av kön via deras barns närvaro i grundskolan, och identifiering med den, är ett resultat av den bekräftelsen som de har fått av det svenska samhället. Berger & Luckmann (2003, s. 153-157) betonar vikten av internalisering av verkligheten, vilken sker genom att individen konkret identifiera sig med den andra. Det betyder att respondenterna har fått klart för sig att grundskolan och svenska samhället överlag behandlar dem och deras barn rättvist och särbehandlar inte flickor och pojkar. Detta är själva anledningen till att övervägande delen av respondenterna accepterar att deras barn går i en blandad skola och till exempel simmar eller äter tillsammans.

”När flickor och pojkar uppfostras på olika sätt och går i separata skolor, blir de främmande för varandra vid senare år i livet. Det är inte bra. Problemet med sådana samhällen som mitt, är att man vänjer sig att tänka så. Till exempel, jag får en spontan känsla av oro när en kille sitter bredvid min dotter, men min dotter som har vuxit upp här, bryr sig inte om med vem hon sitter eller pratar”. Kvinnan i familj nr sex

Den primära socialisationen enligt Berger & Luckmann (se. s. 153-157) konstruerar i barns medvetande ett bestämt tänkande av normer och värderingar av andras specifika uppfattningar. Kvinnans oro i familj nummer sex för att sitta bredvid en man jämfört med hennes dotter som har inga problem med det, är relaterad till den primära socialisationen som båda har fått. Hennes dotter går i en svensk grundskola med ganska jämställd syn på kön, medan hon själv kommer från ett land där patriarkalt förhållande råder.

Den sociala, religiösa och etniska härkomsten har en avgörande roll för hur individen tänker och betar sig. Människan använder sig av traditionen för att vidmakthålla den, Giddens (2005, s. 228-229). Respondent nummer sexs beskrivning av kön och hennes sätt att behandla sina barn, är en konsekvens av hur strukturen i hennes samhälle har format henne. Giddens menar att sådana etniska minoriteter kopplar samman det förflutna och nuet för att behålla sin identitet. Graden av gruppens inflytande över individen är relaterad till nivån av dennas konformitet med gruppen. Ju mer individen viker sig för gruppens normer, desto mer identifierar hon sig med den (Levi, 2007, s. 128-132). Fallet med familjen nummer sex och deras användning av sin tradition som ett verktyg för att behålla sina rötter när det gäller synen på kön, bekräftar Giddens (2005) tänkesätt om användning av traditionen i en främmande kultur.

Respondenternas generella och positiva syn på kön i svenska skolan, kanske har med familjernas ursprung att göra. De kommer från ett patriarkal samhälle och gärna vill ändra på det och blir mer fria i sina tankar och värderingar.

”Jag har själv inte levt efter det iranska mönstret, varför måst mina flickor och söner göra det. Jag är liberal i grund och botten”. Kvinnan i familj nr två

Om etniciteten enligt Eriksen (2003, s. 61) fyller en funktion för att fortleva och bjuder individen lösning under hennes livstid, så har kvinnan i familj (nummer två) rätt att uppleva sig mer svensk än iransk. Hennes normer och värderingar, speciellt hennes syn på kön, är i linje med det svenska samhället, i vilket hon samtidigt vill att hennes döttrar ska leva enligt svensk tradition. Hon vinner på att följa det liberala tänkandet när det gäller sex och samlevnad och hittar sin mening med det

5. 3 Skolans pedagogik och kultur

Via skolans pedagogiska sätt upplever majoriteten av respondenterna en ny öppning i sin uppfattning om andra kulturer och etniska grupper. Detta var svårt för dem de första åren av deras vistelser i Sverige. Dock finns en annorlunda upplevelse hos en familj som har starkt band till religion och sin etniska tillhörighet.

Två av familjerna upplever sig mycket nöjda med sättet den svenska grundskolan uppfostrar deras barn och de önskar sig att deras länder får samma skolregler som man har i Sverige. Resten av familjerna, uttryckte sina upplevelser med lite försiktighet och är ändå ganska nöjda med den läroplan och pedagogik den svenska grundskolan har. När det handlar om kultur, vill nästan alla pappor och mammor att deras barn följer deras tradition. En av familjerna känner inget gemensamt med den svenska grundskolan och när barnen kommer hem, uppkommer konflikter. Barnen betar sig konstigt och det passar inte familjens ursprungliga kultur, påstår båda föräldrarna.

”I ämnet sex och samlevnad förklarar skolan detta öppet utan att ta hänsyn till barns utveckling, det är inte bra, inte bara för flickor, även för pojkar.” Mannen i familj tre

Mer än hälften av respondenterna, speciellt papporna, upplever att deras barn inte har samma respekt för dem i jämförelse med sig själva då var de barn. Och det kan bero på

att barnen är mer än sex timmar i skolan och de blir uppfostrade av skolan istället för av hemmet. Det finns en upplevelse av rädsla och oro bland tre av familjerna om att förlora sina barn till det svenska samhället. De familjerna bor på ett utländskt tätbebyggt område och har enbart grannar från sitt land.

Analys:

Känslan av trygghet bland nästan alla föräldrar gör att majoriteten av dem föredrar den svenska grundskolan framför den skolan de själva har gått i. Berger & Luckmann (2003, s. 163-170) beskriver en teori om den sekundära socialisationen vilket enligt dem innebär att individen skaffar viss kunskap och ordförråd för att anpassa sig i samhället och för att kunna tolka det på bästa sätt. Detta sker via internalisering av vissa rutiner i olika samhällsorgan. Individen uppfattar i det här skedet sina signifikanta andra och bygger inte något emotionellt band med andra, vilket sker i primär socialisation mellan barn och föräldrar.

”jag sa att jag upplever mig både trygg och lugn när mina barn är skolan. Jag har fått denna bekräftelse genom deras beteende när de kommer hem från skolan. Jag känner av det genom deras sätt att respektera andra människor och sättet de pratar med sina kompisar och med mig”.(Kvinnan i familj nr fyra).

Föräldrarnas upplevelse av trygghet i den svenska grundskolan grundar sig på det pedagogiska sättet som skolan har, vilken innefattar att bekräfta både barn och föräldrar samtidigt. Eastmond & Åkesson (2007, s. 259-286) motiverar denna trygghet med en rad faktorer, bland annat de vardagliga vanor som respondenterna har skapat sig under sin vistelse i Sverige i integration med det svenska samhället. *”Fötter blir rötter”*, arbetstrygghet, könsinställning, de sociala förändringarna i familjens situation.

Många av respondenterna kommer från länder där oroligheterna ligger på topp och hotar familjens trygghet. De själva, det vill säga respondenterna, är vittnen till orättvisor och våld, inte minst mot kvinnor. Därför är sannolikheten stor att de föredrar den svenska grundskolan och dess pedagogiska sätt framför allt annat. Även Giddens betonar (2007, 48-50) hur viktigt det är att individen är ontologiskt trygg med sig och med sin omgivning för att kunna överleva. Detta är en existentiell fråga i ens liv att vara trygg och ett fundamentalt element för att leva vidare, enligt honom (ibid.).

”Trots alla brister i den svenska grundskolan, jag skulle gärna ändå välja den för mina barn. De känner sig trygga i alla fall och ingen behandlar de illa som man brukar göra i hemlandet. I hemlandet vågar inte flickor och pojkar prata öppet med varandra, det är skam och brott ibland. Man får dåligt rykte överallt, därför föredrar jag den svenska skolan framför den kurdiska skolan”. (Kvinnan i familj tre)

Kvinnornas förbättrade ställning i Sverige i jämförelse med deras kulturella bakgrunder är ett annat faktum, enligt Eastmond & Åkesson (2007, s. 264) som gör att majoriteten av respondenterna, speciellt kvinnor föredrar både den svenska grundskolan och kulturen framför allt annat. I kvinnans citat i familj tre, syns tydligt denna skillnad mellan både kulturer och skolorna från båda länderna, hon väljer utan tvekan den trygga skolan och kulturen, trots alla brister, som uppfyller hennes förväntningar för sig själv och hennes barn.

Att dela vardagen med det svenska samhället face to face bland annat genom den svenska grundskolan och i ständig kontakt med lärarna, är linje med vad framkommer hos Berger&Luckmann (2003, s. 153) vilken de menar att individen upplever samhället både subjektivt och objektivt. Det vill säga individen upplever samhället innanför och utanför sig. Denna upplevelse av samhället skapar ett personligt schema som hjälper individen att känna igen de symboler och normer som är gemensamma för sig själv och samhället. Individen känner sig som en medlem av samhället. Respondenternas trygghetsbild av grundskolan och den svenska kulturen har sin källa i detta. De har ju under internalisering skaffat sig gemensamma symboler och värderingar med det svenska samhället som ska hjälpa dem att känna sig mer delaktiga i vardagen, det vill säga personlig typifiering (schema) för att samspela på bästa sättet med det svenska samhälle. Graden av den personliga typifieringen och scheman beror enligt Walker (2007, s. 79) av graden av den kunskap som individen har samlat och dess association. Många av respondenterna har skapat sig bra kännedom om den svenska grundskolan och dess bemötande av deras barn. De har även skaffat sig utbildning, arbete som har underlättat deras deltagande i det svenska samhället.

”Jag har läst juridik i hemlandet men jag jobbade aldrig som jurist utan jag jobbade inom den privata sektorn. Här i Sverige efter SFI d v s svenska för invandrare, läste jag till förskollärare och jag jobbar på en förskola just nu och även mina barn är på bra väg”. (Kvinnan i familj två)

Denna kvinna har bättre ställning i svenska samhället och upplever sig ganska trygg och hon har också den säkra bilden om vilken utbildning den svenska skolan ger hennes barn.

Även Darvishpour & Westin (2008, s.65) verifierar i sin bok *"Migration och Etnicitet"* att individen känner inte någon tillhörighet till en etnisk identitet, förrän hon vet att hennes förväntningar kommer att uppfyllas. Att hon märker de klara gränserna mellan sin värld och yttre världen är en viktig fas i den gemensamma känslan som väcker hennes tillhörighet till den majoritet eller minoritet hon vill tillhöra. Och denna känsla av tillhörighet växer i linje med hur individen blir bemött av samhället och hur hon själv subjektivt är aktiv. Kvinnan i familj nummer två har lyckats att åstadkomma de viktiga faserna i sin tillhörighet med det svenska samhället. Hon har etablerat sig både subjektivt och objektivt så att hon känner sig tillhöra den majoritet som uppfyller hennes förväntningar. Hon har lyckats att utveckla sig och samtidigt etablera sig i svenska samhället via sin utbildning som förskollärare.

5.4 Den nya synen på kön

Majoriteten av mina respondenter upplever en klar ändring av deras syn på kön genom sina barn som går i grundskolan. De tycker att de inte är samma människor som kom till Sverige för några år sedan. Ändringar berör områden såsom rätten till utbildning, arbete, idrott och valet av äktenskap.

"Jag har fått en ny syn på män och kvinnor och tycker att kvinnor ska ha samma rättigheter som män. Jag har fått se det i praktiken att kvinnor är lika bra som män att styra landet, att arbeta ..etc. jag driver en affär själv nu" (Kvinnan i familj nr. sju)

Somliga av intervjupersonerna har fått uppfattningen att deras normer och värderingar har blivit ändrade i sättet att bedöma flickors och pojkars beteende. För majoriteten av föräldrarna är det normalt att deras barn betar sig, klär sig och involverar sig i det svenska samhället, vilken var ovanligt för dem i början. Två av familjerna upplever fortfarande oro ifall deras döttrar och pojkar bildar familjer enligt västerländsk tradition, men samtidigt vill de inte bestämma över dem.

Majoriteten av respondenterna upplever nytt sätt att leva, tänka. De har en känsla av främlingskap inför sitt ex-samhälle när de är på återbesök i sina hemländer. En del av dem betraktas till och med som svenska av sina vänner som bor i områden där många invandrare bor.

”Jag har blivit så mycket ändrad att jag inte kan acceptera mitt gamla beteende, till exempel sättet att klä mig, prata med män, synen på sex och relation, det blir svårt att acceptera vissa saker till exempel sambo, men samtidigt jag kan inte godta att en man på grund av att jag är en kvinna bestämmer över mig, inte min bror heller.” (Kvinnan i familj nr sex)

Många av respondenterna hävdar att deras syn på klädsel har ändrats, de ser det som normalt att deras döttrar klär sig som svenska tjejer eller deras pojkar väljer så kallade kvinnliga yrken, som undersköterska eller matlagningskurser. När det gäller synen på sexualiteten, upplever en majoritet av respondenterna att båda könen ska ha samma rätt. Det finns dock tre pappor bland respondenterna som har strängare syn på kön. De tycker att den svenska grundskolan går över gränsen och förstör bilden av äktenskap.

Majoritet av familjer upplever att de har blivit mer demokratiska och har friare syn på sex och samlevnad och har friare syn på kön, delvis genom deras barn som går i svenska grundskolan.

Analys:

Hos Connell (2003, s.19) bottnar synen på kön i den biologiska skillnaden mellan män och kvinnor, detta reproduceras i den sociala och kulturella arenan i samhället. Enligt honom använder samhället sig av en social struktur av relationer för att reproducera den i form av kroppsskillnader mellan båda könen. Graden av denna skillnad är beroende av hur jämställt detta samhälle är och av vilka krafter det styrs. I ett samhälle där ena partnern på grund av den biologiska skillnaden blir subjekt och den andra förblir objekt, förekommer tydlig reproduktion av könsskillnad. Så är fallet i det kabylliska samhället hävdar Bourdieu (1999, s. 19). Respondenternas generella upplevelse av förändring av synen på kön genom den svenska grundskolan och skapande av en ny uppfattning, är ett resultat av könspolicy som skolan i Sverige har. Detta är starkt beroende av hur skolledningen tillämpar läroplanen och följer den överlag. I detta sammanhang, det vill säga respondenternas syn på kön, har barnens beteende och attityd spelat en avgörande roll när de kom hem från skolan, till exempel.

”Mina döttrar har lärt mig att inte vara blyga, att bada på sommaren och ibland klä mig ungdomligt, till exempel ha kort kjol, vilket var omöjligt de första åren,(högt skratt!). Jag ser ingen skillnad mellan män och kvinnor, det är mest kvinnor som styr Sverige ju.” (Kvinnan familj nummer sex).

Denna kvinnas nya upplevelse av könen skulle inte ha ägt rum ifall hon stannat i sitt hemland, i vilket det råder en patriarkal struktur där kvinnor behandlas som ett symboliskt objekt och som männens egendom.

”Jag hade inte så mycket att säga till min pappa när hans släkt en kväll kom och bad om min hand. Allt gick snabbt utan att ens min mamma har någonting att säga, männen bestämde allt på egen hand. Jag grät mycket, men ingen brydde sig om det, min pappa sa du ska gifta dig eller graven väntar dig. Nu vill jag inte skapa samma helvete för mina flickor”. (Kvinnan i familj sex)

En interaktion face to face har skett mellan respondenterna och den svenska grundskolan som en institution via barnens sekundära socialisation. Följden enligt Berger & Luckmann (2003, s. 42-43) blir att respondenterna har fått en subjektiv upplevelse här och nu av personer de har haft kontakt med. Sådana kontakter såsom föräldramöte och i andra sammanhang är ett exempel på hur den sociala verkligheten har skapats mellan respondenterna och det svenska samhället, inte minst kvinnan i familj nummer sex. En verklighet är enligt nämnda författarna full av gemensamma symboler som underlättar för respondenterna att uppleva en inkludering i det svenska samhället.

Att hitta sin identitet i förhållande till det samhälle individen tillhör är ett viktigt element för den subjektiva upplevelsen han/hon känner för. Skapandet av identiteten är en pågående process där individen skapas om hela tiden i en dialektisk process med samhället, (ibid) Detta sker genom de sociala relationer och kontakter individen har med sin sociala kontext. Respondenternas ändring av könssyn i svenska samhället är ett resultat av det. Indirekt samspel med samhället via skolan och grannarna har hos majoriteten av respondenterna, odlat denna syn.

Kakabaveh (2004) kommer till samma resultat i sin magisterexamen om *”hur kvinnor uppfattar sina könroller”* att många invandrare, speciellt kvinnor, vet lite om sin position i samhället. De strukturerar sina liv efter den patriarkala normen och de

värderingar deras kultur har. Enligt henne hamnar en del av dem i kläm på grund av utbildnings och socioekonomisk bakgrund. Enligt detta, skulle det inte vara förvånansvärt att kvinnan i familj nummer sex inte visste sin position i samhället.

I motsats till den liberala synen på kön, har en del av respondenterna fortfarande en känsla av försiktighet gentemot att deras barn följer den västerländska modellen i synen på kön samt äktenskap. Detta beror enligt det konstruktionistiska synsättet på den kontext de befinner sig i, de bor i Sverige men deras kontakt med det svenska samhället är begränsad.

På grund av bostadssituation och kontext utsätts denna familj för social, religiös och kulturell press från andra grupperingar i området. Den vill gärna ändra på en hel del och vara lite friare, men i detta fall är det inte så lätt. Levi (2007) bekräftar att socialt inflytande har den makt som kan ändra attityd och beteende hos människor. Detta sker för att hålla gruppens konformitet och sammanhållning. För att den familjen inte ska hamna i utanförskap, måste den följa de normer och värderingar grupperna har i det bostadsområde den bor i. Inkludering i sådant fall är en viktig grund för att familjen känner sig trygg, åtminstone så länge den bor där.

5.5 Jämställdhet

Majoriteten av kvinnorna känner att de behandlas mer jämlikt av sina män och de får hjälp nästan med allt hemma. Papporna ta hand om barn, tar ut nästan halva pappaledigheten, har en friare syn på utbildning samt de kan bestämma lika mycket när det handlar om ett viktigt beslut.

Samtliga respondenter tycker att den svenska grundskolan har ändrat deras uppfattning om kön och har skapat en jämlik syn på både flickor och pojkar. De upplever nya värderingar och normer om hur man tar hand om varandra i vardagen.

”Jag har fått för mig att det är inte bara mamma som ska ta hand om barn, utan det är också pappans uppgift att bidra den och delta i praktiken med till exempel hushållsarbete, barnpassning, pappaledighet och föräldramöte. Här i Sverige har jag fått den känslan att barnen är ett gemensamt projekt och man ska behandla båda lika.” (Mannen i familj nr ett)

Övervägande delen av respondenterna, speciellt de kvinnliga, upplever en stark självkänsla efter att deras män har lärt sig att behandla dem med mer respekt och jämställt. Det vore nästan omöjligt om de bodde kvar i sina hemländer.

En av respondenterna (respondent nummer sex) som är nyligen skild från sin make tycker att jämställdhet handlar om de normer och värderingar som man har gentemot andra kön. Man ska vara jämställd med sin man eller sin kvinna på alla områden, bland annat rätten att välja partner och rätten till sex. Hon anser att jämställdheten mellan män och kvinnor är ett långt projekt vilket innefattar rätten till äktenskap, rätten till utbildning och uppdelning av alla skyldigheter och rättigheter på lång sikt, inte bara i ord.

Analys:

Jämställdheten var ett intressant ämne som alla respondenter tyckte om att diskutera. Behandlingen av flickor och pojkar på ett rättvist sätt, oavsett kön, i svenska grundskolan gav ett positivt intryck och upplevelse hos respondenter. Enligt majoriteten av föräldrarnas utsagor (speciellt män) lärde de sig mycket av det svenska skolsystemet om hur man tar pappaledigt, hur man ger sin fru chans att lära sig svenska och utbilda sig. För att påvisa det, har majoriteten av de kvinnliga respondenterna en svensk utbildning vid sidan om utbildning från hemlandet.

”.. vi tar alla beslut tillsammans, han hjälper mig att städa, laga mat, ta hand om barn, tog en föräldraledighet. Det finaste av allt är, att han gav mig mycket stöd att lära mig svenska och att bli undersköterska för att koma ut i arbetslivet så fort som möjligt. Han har inte hindrat mig att lära mig nya saker. Jag är inte samma person som kom för 18 år sedan och var ganska naiv och okunnig”. (Kvinnan i familj fem)

Enligt Chronholm (2004) handlar jämställdheten om en jämlik fördelning av de möjligheter och resurser som är tillgängliga i ett parförhållande. De omfattar arbetsinsatser och allt som ägs gemensamt. Upplevelsen av rättvisa är en elementär fråga enligt Chronholm i denna fördelning. Det vill säga att båda parter måste känna sig jämlika på alla plan för att kunna beskrivas som jämställda. Kvinnans beskrivning i familj nummer fem, ger denna bild av jämställdhet som Chronholm beskriver. Hon har fått chansen att utbilda sig, hennes man hjälper henne med hushållsarbete samt tar hand om barnen.

Angervall (2005, s. 43-45) lyfter upp samma punkt i sin doktorsavhandling om ”Jämställdhetsarbetets pedagogik” vilken genom rättvis fördelning av möjligheter och resurser kan göra att jämställdheten kommer igång. Hon menar att utbildning är bland de faktorer som påverkar kvinnors position i samhället. Majoriteten av de kvinnliga respondenterna i denna studie har visat att de har fått chansen att lära sig svenska, utbilda sig vidare och har fått egen lön. Detta har hänt tack vara deras män som har hjälpt dem hemma med hemarbete och bland annat föräldradighet. Detta är en vändning i deras liv som har skett under tiden i Sverige. Angervall (2005, s. 71-72) hävdar också att jämställdhet ökar sammanhållning mellan människor för att prestera bättre. Detta påstående är i linje med kvinnans skildring i familj fem av hennes relation med sin man. Hon tar alla beslut tillsammans med sin make och de har en diskurs av öppenhet mellan varandra och detta har skapats på grund av den jämlika synen på varandra. Kakabaveh (2004) har också kommit fram till sådana positiva resultat och ger stöd till att utbildning är en väg till att kvinnor kan bli oberoende av sina män. Och svenska samhället har bidragit till utveckling för många av invandrarkvinnorna som kommer från länder där patriarkala förhållanden råder.

Svenska grundskolan som institution har en sekundär roll i socialisationen, det vill säga den sekundära socialisationen. Berger och Lluckman hävdar att utsträckningen av denna fas av internaliseringen är beroende av hur arbetsfördelningen ser ut. I denna fas kan allmän kunskap fördelas till individen, sådan kunskap som kan vara relevant för de sociala rollerna som hon behöver, (2003, s.162-167). I motsats till primär socialisation uppfattar individen samhället som signifikanta andra. Anknnytning till respondenternas upplevelser av jämställdhet: de har delvis använt sig av sina barns kunskap för att internalisera sig i den institution/skolan som deras barn socialiseras i. Respondenternas internalisering enligt deras utsagor kan vara genom barnens attityd och handlande samt i kontakt med andra svenska föräldrar. Majoriteten av manliga respondenter hävdar att de har tagit en del pappaledighet och har stannat hemma med barnen, precis som sina svenska kollegor.

”Det är jag som ofta brukar stanna hemma med barnen när de blir sjuka, jag tycker att barns uppfostran är ett gemensamt projekt, båda ska ställa upp oavsett

könen. Många svenska pappor gör det, varför inte jag, alla kan om man vill".
(Mannen i familj fem)

Ytterligare har Angervall (2005. S. 178) kommit till en slutsats i sin studie om att arbete med jämställdhet i en organisation leder till ökande av individens kompetens att påverka sin och andras arbetssituation. Enligt henne kan både män och kvinnor i en jämställd kontext komplettera varandra och intresset och engagemanget för arbetet ökar.

Samtliga manliga respondenternas subjektiva upplevelser av svenska grundskolan och dess jämställdhetssyn på flickor och pojkar, är en konsekvens av hur pass de har blivit påverkade av skolan. Respondenterna har en klar kännedom om vilket pedagogiskt sätt skolan använder sig av för att bemöta flickor och pojkar. Enligt deras utsagor har deras barn en stark självkänsla och utjämnad syn på kön och denna syn har satt spår i deras tankeställning som föräldrar. Tack vare det tänker de mer demokratiskt och har en markant ändrad upplevelse av jämställdhet.

"Jag har blivit mer demokratisk, lyssnar mer på min fru och mina barn. Jag till och med avskyr min gamla inställning till kvinnor. Jag ser att mina döttrar är lika kunniga som min son". (Mannen i familj nr fem)

Denna syn på jämställdheten hos mannen i familj nummer fem kan tolkas, enligt Giddens (2004, s. 56-59). Den har skett i takt med den nya fysiska miljön som denne respondent befinner sig i. Den sociala organisationen har haft avsevärd påverkan på denne man. Grundskolan är bland de institutioner som har lämnat spår i hans subjektiva uppfattning. Den politiska organisationen i Sverige har också sin inverkan på människors uppfattning om rättvisa och jämställdhet. Respondenten (Mannen i familj nr fem) skulle inte ha haft den jämställda synen om han, enligt Giddens, levde under apartheidtiden i Sydafrika. Kulturella faktorer är en annan form som bidrar till social förändring och detta omfattar religion, systemkommunikation och ledarskap (samma källa.). I Sverige har religionen inte så mycket inflytande, medan landet har ett snabbt system av kommunikation vilket underlättar flödet av informationen och genererar den kunskap individen behöver. I jämförelse med respondenternas exland, där religionen har starkt fäste i människors uppfattning och makthavarna har ett monopol över det kommunikativa systemet.

En total summa av de nämnda faktorerna har enligt Giddens (2005) stor betydelse i de samhällsliga sociala förändringarna både på makro och mikronivå. I modern tid har den multiglobala effekten satt sina spår över nationernas gränser, mer eller mindre.

5.6 Skillnaderna – mellan män/kvinnor och bostadsområden

Majoriteten av manliga respondenterna upplever vissa svårigheter med att förstå den svenska grundskolans sätt att släppa dörrarna öppna för elever och tycker att skolan bör ha mer stränga regler när det gäller respekt. Två manliga respondenter är emot att flickor och pojkar ska göra vissa aktiviteter ihop, till exempel simning och idrott. Enligt dem, strider det mot deras religiösa och etniska bakgrund. De påstår att detta orsakar ett dåligt rykte bland deras släkt och omgivning. Ytterligare två manliga respondenter är totalt emot att deras barn, speciellt deras döttrar, skulle ingå äktenskap med en icke-muslim.

”Jag är inte för samboförhållande och godtar inte heller att de hittar en icke-muslimsk partner, detta förbud gäller både för mina döttrar och söner. Jag har redan berättat de negativa och positiva sidorna med det. Samtidigt vet mina barn om det, de har redan funnit sig i min syn på äktenskap och livet. Och de har hittat balansen mellan min kultur och den svenska kulturen. Snart när min dotter fyller 19 år ska hon gifta sig med en kille från hemlandet.” (Mannen i familj nr sex)

En majoritet av de kvinnliga respondenterna har motsatt syn mot mäns upplevelser. De tycker att deras ankomst till Sverige och kontakt med det svenska samhället, inte minst grundskolan, har givit dem en känsla av frihet och stark självkänsla. De kan inte mer se sig styrda av män och låta sina döttrar hamna i samma dilemma som de själva har upplevt en gång i tiden.

De flesta av de kvinnliga intervjupersonerna, har en klart positiv upplevelse av att en blandning av könen i skolan och i andra samhälliga sammanhang bara är bra.

Analys :

Skillnader mellan de manliga och kvinnliga respondenternas syn på kön enligt Kakebaveh (2004) är relaterad till olika faktorer, bland annat härkomst, utbildning och det sociala sammanhang individen kommer ifrån.

”I hemlandet vågar inte flickor och pojkar prata öppet med varandra, det är skam och betraktas som brott ibland, jag tycker att man överdriver med sex här i Sverige, till och med finns krafter som propagerar för det, det är inte bra särskilt för små flickor, de blir lätt lurade, jag är mycket orolig som pappa”. (Mannen i familj tre)

Mannen i familj nummer tre talar själv om att han kom från en miljö där det var nästan omöjligt att prata om sex, inte nog med det, det var till och med skam och brott. Det tyder på enligt Connell (2002, 101-105) att mannen har vuxit upp i en kultur där det råder en tydlig könsskillnad som styr de normer och värderingar där kvinnor har en underordnad position. Detta är på grund av deras biologiska ansvar för reproduktion av människan. Källan till mannens oro kommer på grund av att dottern eller hans fru bryter mot de sociala dimensioner han är van vid. Dimensioner där flickor och kvinnor styrs av maskulina normer och mansdominans (samma källa.). En logisk förklaring enligt Connell, är där kvinnor endast tilldelas de yrken som styrs av männen och inte kommer upp i den sociala hierarkin. Bourdieu (1999, s. 105-106) delar samma uppfattning att förändring i kvinnors position i samhället på grund av hennes tillträde till skola och utbildning, försvagar den hierarki som är byggd av männen. I linje med denna uppfattning är mannen i familjen nummer tre orolig att han förlorar sin herreposition inom sin familj och sedan tappar sin auktoritet som huvudperson. Det vill säga sin manliga makt, den makt som definieras av Giddens (2003, s. 568) som en förmåga hos en individ för att förverkliga sitt syfte genom att använda sig av andra individers krafter. Det kan vara relationsmakt eller kapitalmakt.

Att två av de manliga respondenterna är starkt kritiska till att deras döttrar simmar eller idrottar med pojkar för att det strider mot deras religion, är enligt Giddens (2003, 58-59) bevis på hur de religiösa krafterna kan styra ens uppfattning trots det geografiska avståndet. Det har också med den primära socialisationen att göra enligt Berger & Luckmann (2003, s. 153-156). Den religiösa tron inrotas så djupt i barns medvetande att den skapar ett personligt schema så att individen kan orientera sig utifrån den kunskap hon lärde sig under barndomen.

”Min ex- make har väldigt svårt för att se mig eller sina döttrar nakna inför andra, han mår dåligt av det och vill inte följa med dem till simhallen eller till stranden på sommarn”. (Kvinnan i familj sex)

Wiklund & Bergsten (2005, s. 79-90) hänför denna skillnad mellan kvinnors och männens syn på kön till de förändringar som har skett på familjestrukturen under den moderna tiden. Många kvinnor har upplevt att de förlorar sin status under sina graviditeter och att vara hemma och ta hand om barn. Denna bild är omvänd i Norden när många kvinnor börjar arbeta utanför hemmet och klättrar upp i samhällsliga positioner. Införande av föräldraledighet på sjuttioalet, massarbetslöshet på nittioalet i Sverige och den globala utvecklingen är bland de faktorer som bidrog till förändring av maktrelationer mellan män och kvinnor (se samma källa.)

Kakabaevh (2004) har ett konkret resultat av migrationens påverkan på hennes respondenter från ett land där maktrelationerna är ojämlikt fördelade. Även de kvinnliga respondenternas tillträde till skola och utbildning ligger bakom deras integration i det svenska samhället (samma källa.). Enligt Wiklund & Bergsten (2005) har detta skett på bekostnad av begränsningar av männens makt inom familjen, det vill säga reducering av den patriarkala relationsmakten. Detta ledde bland annat till hedersmordhandlingar och våld mot kvinnor och flickor enligt Kakebaveh (2004).

Ytterligare två andra manliga respondenter är totalt emot att deras barn, speciellt deras döttrar ingår i ett äktenskap med icke-muslim.

”Jag vill inte att mina döttrar ingår i äktenskap med icke- muslimer, jag vill inte förlora dem för alltid och se mina barnbarn utan religion och familj.”
(Mannen i familj sex)

Reyes, Irene & Muinari (2005, s. 175) menar att religionen har så starkt fäste i männens uppfattning att den har en osynlig makt över dem oavsett var de befinner sig. Det blir komplicerat ju mer denna makt hotas av förändring. Mannen i familj nummer sex styrs av denna makt. Han styrs av de normer och värderingar och den legitima makten religionen har gett honom. Utifrån hans religiösa normer och värderingar känner han sig besegrad av icke trogna, ifall hans döttrar gifter sig med en icke- muslim. Detta betyder att förändringar i maktrelationer mellan män och kvinnor enligt Wiklund &

Bergsten, (2005) gör att majoriteten av de kvinnliga respondenterna har en positiv upplevelse av den svenska modellen för könsperspektiv och även sättet att se på flickor och pojkar.

6. Diskussion

Mitt syfte med den här studien var att jämföra hur utlandsfödda män och kvinnor från olika bostadsområden upplever att deras syn på kön och jämställdhet har påverkats av den svenska grundskolan och dess värderingar. Under resultaten och analysdelen, har jag fått en hel del av socialpsykologiska tankeställningar och funderingar. Jag uppfattar hur samhället påverkar individen och vilken roll institutionerna, till exempel grundskolan, har i inflytandet att ändra hennes (individens) uppfattning och bilda nya tankar och inställningar. Och hur individen utifrån konstruktionsperspektivet indirekt påverkas och identifierar sig med ny kontext och bildar sin verklighet enligt den.

Jag upplever att mina respondenter har beskrivit sina subjektiva upplevelser av det svenska skolsystemet på utomordentligt sätt. De har använt sig av sina barn som en länk mellan sig och det svenska samhället för att förstå hur till exempel demokratin fungerar. De har gett en klar bild av sin upplevelse om hur grundskolan behandlar både flickor och pojkar och vilket pedagogiskt sätt ledningen i skolan har för att renodla ett rättvist system hos dem. Axelsson och Wennström (2009) bekräftar också i sin studie om barns bemötande utifrån könsperspektiv att pedagogerna i förskolan förstärker den jämlika synen hos barn genom att behandla dem lika. Pedagogernas arbete består av att internalisera barn i en jämställdvärld oavsett kön. Enligt studien gör sådant pedagogiskt sätt att barnen får en stark identitet och de blir lättare oberoende av andra. Att ha en trygg och en jämlik könspolicy på förskolan gör att barnen i fortsättningen mår bättre.

Respondenternas positiva intryck av svenska skolsystemet och dess demokratiska sätt, är ett resultat av den sociala interaktionen som har skett mellan dem, via barnen och skolan. Å ena sidan är det ett bevis på hur de har skapat sin sociala verklighet och å andra sidan är det en bekräftelse på hur den nya kontexten i det nya landet har inflytande på respondenternas sätt att tänka och bete sig. Denna gemensamma

verklighet är ett elementärt behov för att individen känner sig inkluderad i (det svenska) samhället enligt Berger & Luckmann (2003, s. 42-45).

I den delen av resultaten som handlar om temat demokrati, anser jag att mina respondenter har gjort en kontinuerlig jämförelse mellan perioden innan och efter att de har kommit till Sverige. Enligt den sociala jämförelseteorin gör respondenterna denna jämförelse för att på detta sätt hitta den rätta bedömningen i det passande sociala sammanhanget. Jämförelsen hjälper även individen att ta ett rationellt beslut och att få en bättre social identitet (Nilsson, 2005. s. 1163).

Samtliga respondenter tyckte att svenska skolan är för slapp när det gäller respekt mot de äldre, trots demokratin. Jag relaterar denna upplevelse till deras primära socialisation som de har fått under sin barndom i hemländer, vilken enligt deras svar var sträng och begränsad. Majoriteten av respondenterna har vuxit upp i samhällen som har andra normer och värderingar om hur barn bör handla mot äldre. Detta stöds av Berger & Luckmanns (2003, s. 153-157) beskrivning av den primära socialisationen som i barns medvetande konstruerar en symbolisk tolkning av normer och värderingar av andras specifika uppfattningar, inte minst de närmaste anhöriga.

Det har även visat sig genom intervjupersonerna att kön i enlighet med Connells (2002) könsperspektiv, att konstruering av det manliga och det kvinnliga könet är relaterad till de normer och värderingar som styr samhället. Barnens sekundära internalisering i skolan enligt det pedagogiska programmet har format en stark självkänsla oavsett könen. Enligt familjernas utsagor, har de blivit ganska imponerade av skolans sätt att ta hand om deras barn. Även respondenternas data har visat att de också (föräldrarna) har i sin tur blivit påverkade av barnens beteende och attityd under tiden.

Som en följd av grundskolans arbete med kön, har respondenterna inga hinder haft mot att deras döttrar pojkar sitter bredvid varandra, äter ihop eller simmar tillsammans. En del av föräldrarna har till med gått i barnens spår med att utveckla sina identiteter, att utbilda sig, att uppföra sig enligt de värderingarna skolan har lärt deras barn.

Majoriteten av respondenterna, speciellt de kvinnliga, föredrar den svenska modellen framför deras gamla tradition att uppfostra deras barn. Jag anser att synen på kön hos mina respondenter har utvecklats i samband med deras samspel med sina barn och även

med grundskolan. De har skaffat sig en mängd kunskap och symboler som underlättar deras sociala liv i Sverige. En social verklighet som ger dem både mening här och nu och en inkludering i svenska samhället. En inkludering genom sin bekräftelse med den signifikante andra, i detta fall menas det svenska samhället. En konkret generalisering som enligt Berger & Luckmann (2003, s. 42-45) ger den verklighet individen känner för. Det vill säga de får en bekräftelse på att samhället accepterar dem.

Jag upplever också en stark förankring mellan studiens olika teman, det vill säga ett samband mellan den demokratiska pedagogiken i svenska grundskolan och jämställdhet, samt mellan den jämställda synen på kön och den ändringen som har skett hos mina respondenter, delvis via deras barn. Allt detta är relaterat till det sociala sammanhanget och verkligheten individen upplever. Och detta tyder på att individen ingår i ett oundvikligt socialt samspel med andra människor och detta är i grund och botten konstruerat socialt, vilket är enligt socialkonstruktionsperspektivet.

Skillnaden i uppfattningar om kön mellan familjer med utländsk bakgrund på grund av kontexten och den sociala miljön, ger stöd till biljardbollmetaforen som synsättet social konstruktion har. Den menar att individen rör och förflyttar sig enligt den sociala kontexten som råder omkring henne. Individen får intryck och formar sitt "jag" enligt den sociala verkligheten. I linje med detta perspektiv har mina respondenter skapat sin subjektiva syn på kön enligt den sociala kontext de lever i.

Respondenter som bor i områden med enbart invandare stöter ofta på de krafter som gärna vill reproducera könsskillnader och kvinnoförtryck. Resultaten blir att de får svårt att ändra sin syn på kön till exempel, och stannar kvar i den gamla. Å andra sidan på grund av exkludering och inflytande av de religiösa krafterna i de utsatta bostadsområdena, har människor med utländsk bakgrund inte lätt för att bli påverkade av de nya värderingar som finns, speciellt när de bor isolerade från övriga delar av samhället.

Medan de familjer som bor i ett svenskt bostadsområde och vars barn går i en grundskola och samspekar med svenska vänner, har en öppnare syn på kön och är emot kvinnoförtryck. Detta är ett resultat av den kontakten som de har skapat med svenska samhället.

7. Slutsatser

Denna studie har visat att kontexten har en effektiv roll att forma människors uppfattning, beteende och attityder. De respondenter som bor på ett område med nästan enbart människor med utländsk bakgrund tenderar att följa sina traditioner, religioner och kultur i högre grad i jämförelse med de familjer som bor i ett villaområde med svenska grannar. Denna skillnad i resultaten utsträcker sig i den subjektiva uppfattningen om den svenska kulturen, könsperspektiv och en rad andra områden, till exempel demokratin och jämställdhet. Respondenter vars barn går i grundskolan på ett svenskt bostadsområde har skaffat sig mer liberalt tänkande när det gäller äktenskap, kvinnoyn och jämställdheten mellan könen. Religionen och hemlandkulturen är det minsta de tänker på, men samtidigt är modersmålspråket viktigt för dem för att kunna kommunicera med släkten i hemlandet. Det liberala och nya tänkande på kön gör att respondenterna har mer förståelse för barnen och skolans pedagogiska sätt. De har en högre grad av acceptans för det svenska sättet att leva och tänka, inte minst synen på kvinnor.

Skillnaderna i subjektiva upplevelser mellan olika respondenter beror också på utbildning, religion, politiskt tänkande och kulturell bakgrund. De respondenter som kommer från familjer med högre utbildning och har ett liberalt politiskt tänkande har lättare för att integrera med det svenska samhället. Detta i sin tur underlättar den samspejsprocessen som sker mellan dem och övriga delar av samhället. De lär sig svenska snabbare, validerar sina kompetenser och upplever en högre grad av delaktighet i vardagen.

En slutsats som väckte min uppmärksamhet är socialt inflytande och dess press på individen. Familjerna som bor i områden med utländsk bakgrund utsätts mer av sina landsmän för social press att följa och bevara sina rötter i jämförelse med de familjer som inte bor där. Denna sociala press omfattar bland annat att följa religionen, klädsel, kulturellt tänkande och ibland den manliga dominansen. Enligt två av familjerna som bor här sedan tio år tillbaka, finns sådana pojkgrupper som styr skolan och hela bostadsområden och tvingar kvinnor och flickor att bära slöja, inte simma och slutar gå på idrottslektioner.

”Mina döttrar brukar få klagomål från en del av killarna över att de betar och klär sig som svenska tjejer och inte har respekt för islam. Dom, mina döttrar kom en dag gråtande hem från skolan och berättade att några killar har kallat dem för horor,, det är sorligt. Vi har flyttat från hemlandet för att slippa sådant elände.” (Mannen i familj sju)

Sådana svar har jag inte hört från de respondenter som bor på ett svenskt bostadsområde.

Utifrån de skillnaderna i mina respondenters syn på kön, anser jag att skolan får svårt att tillämpa den jämställda skolplanen i områdena med utländsk bakgrund, speciellt den som rör könsperspektiv och synen på kvinnor. Detta för det första på grund av segregation och utanförskap och för det andra är sådana områden bästa miljö för de växande religiösa grupperingar som försöker styra befolkningen där.

Min son var mycket sträng mot sina systrar, speciellt under tiden då han brukade gå på moskén med en del killar. Han var så påverkad av moskén och hans killkompisar, han vill inte prata med mig och sina systrar, han brukade kalla oss kvinnor får orena. Han var som en imam med ett långt skägg. (Mamman i familj fem)

Denna slutsats betyder inte att svenska skolan kan ha misslyckats med att ge samma kunskap till de elever som läser där, utan den beror på det sociala sammanhanget som människorna har. Den ojämlika synen på kön hos familjer i de utländska tätortsområdena kan även påverka jämställdhetsgraden mellan män och kvinnor och förstärker i sin tur mansdominansperspektivet. Kanske utgör det just nu inte något problem för demokratin i Sverige, men på sikt kan det leda till stora problem, bland annat att många flickor och kvinnor utsätts för hedersrelaterad hämnd.

Ett annat problem är känslan av exkludering och utanförskap. Många människor som bor enbart på områden med utländsk befolkning, tappar upplevelsen av samhörighet med resten av det svenska samhället.

Jag håller med Kakabavhe (2004) och Connell(2002) att strukturen i samhället är huvudkällan till reproducering av flera normer och värderingar. Det ska inte vara förvånansvärt att de familjerna som bor i områden med utländsk bakgrund har högre benägenhet att ha svårt för sig att ändra sin gamla inställning till kön och jämställdhet.

Detta blir ännu svårare för de manliga respondenterna, då de känner sig förlora den manliga statusen ifall de ändrar sin syn på kvinnor.

För att inkludera de människorna i det svenska samhället det vill säga de utsatta, krävs resurser och för det första att bryta ner utanförskapet och det mönster de har idag. Detta sker med att belysa och sätta igång i praktiken socioekonomiska hjälpmedel för att få igång ett förändringsarbete, ett arbete som kräver långsiktiga planer.

I linje med Kakabavhes (2004)s förslag om hur förändringen av dessa människors position i samhället och den subjektiva uppfattningen ska gå till, speciellt för kvinnor, tycker jag att förändringsarbeten ska omfatta: ökandet av ekonomiska resurser, utbildning, arbete och en policy som ska sätta stopp för utanförskap på grund av etnisk tillhörighet. Detta är viktigt för att de människorna ska kunna känna igen sig och bilda en verklighet av det sociala sammanhanget de lever i. Detta var anledningen till att majoriteten av de kvinnliga respondenterna var mer positiva till att uppleva de nya värderingarna i samband med kön och jämställdhet i jämförelse med de manliga respondenterna. Genom flykten till Sverige och möjligheten till utbildning och att ha eget arbete, fick de kvinnliga respondenterna en ny position både inom familjen och ute i samhället. De fick slippa mannens dominans och beroende av honom.

Med största sannolikhet och i linje med perspektivet socialkonstruktivism, de teorier och tidigare studierna om kön som jag har använt mig av, kan jag säga att större delen av mina respondenter har blivit påverkade av det svenska samhället, delvis genom deras barn som går i grundskolan. Jag fick denna bekräftelse genom deras svar, till exempel genom pappornas inställning till pappaledighet, att ta hand om sjuka barn och ge möjligheter till sina fruar att utbilda sig. Att majoriteten av de kvinnliga respondenterna har sitt arbete, är ett annat bevis på en ändring som har skett hos dem. De enstaka respondenternas fasthållande vid sin gamla syn på kön/jämställdhet, beror nämligen på utbildningsbakgrund, religiös tillhörighet, utanförskap och socioekonomiska faktorer.

8. Förslag till framtida studier

För att kunna ge en bredare socialpsykologisk förståelse av vad som gör att individen anpassar sig till den rådande verkligheten, tycker jag det krävs en större studie som ska täcka en större befolkning.

Det skulle även bli intressant att kunna undersöka och jämföra olika generationer och etniciteter speciellt i områden med utländsk bakgrund för att få en förståelse av den struktur som styr dem. Poängen med detta är att man får fram nytt material om de företeelser och attityder som uppstår i förhållande till det sociala samspelt som äger rum där. Jag anser att socialpsykologin har de rätta verktygen för att kunna bidra med att kartlägga de problemen som vi har i vårt samhälle. Jag menar sådana verktyg som kan studera både individ och samhälle som är relaterade till varandra och hitta nya lösningar för framtida problem.

Det skulle bli intressant om man kunde studera ungdomarna (flickor och pojkar), som tillhör olika grupperingar, detta för att kunna hitta gemensamma normer och värderingar hos dem Det gör det lättare för kommunen att hantera deras vardagliga behov.

Det skulle bli intressant också att undersöka krafterna bakom de växande religiösa grupperingarna i isolerade bostadsområden för att få en förståelse för hur de lockar till sig ungdomarna. Det är viktigt att hitta nya metoder för att kunna förebygga de värderingar som förstärker könsskillnad på grund av synen på kön, speciellt hos ungdomarna i segregerade bostadsområden.

9. Litteraturlista

Böcker:

- Angervall, P. (2005). *Jämställdhetsarbetets Pedagogik, dilemma och paradoxer i arbetet med jämställdhet på ett företag och ett universitet*. Göteborg universitet.
- Bourdieu, P. (1999). *Den manliga dominansen*. Uddevalla: Media print Uddevalla AB
- Berger, P.L. & Luckmann, T. (2003). *Kunskap Sociologi, hur individen uppfattar och formar sin sociala verklighet*. Falun: ScandBok AB
- Connell, R.W. (2003). *Om kön*. Uddevalla: Media print: Uddevalla AB
- Cronholm, A. (2004). *Föräldraledig Pappa, Mäns erfarenhet av delad föräldraledighet*. Göteborg: Intellecta Docusys
- Darvishpour, M & Westin, C. (2009). *Migration och etnicitet, perspektiv på ett mångkulturellt Sverige*. Malmö: Studentlitteratur
- Estamod, M & Åkersson, L. (2007). *Globala familjer, Transnationell Migration och släktskap*. Riga: Liivonia Print
- Eriksen, T.H. (2000). *Etnicitet och nationalism*. Falun: AIT Falun AB
- Giddens, A. (2005). *Modernitet och självidentitet, Självet och samhället i den moderna epoken*. Uddevalla: Media print i Uddevalla AB
- Giddens, A (2003). *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur
- Svaleryd, K. (2002). *Könpedagogik, en tanke – och handlingsbok för arbete med barn och unga*. Stockholm: Liber AB
- Reyes, Irene & Muinari (2005). *Maktens (o)lika förklädnader*. Stockholm: Elanders Digitaltryck AB
- Stevens, R. (2007). *Att förstå människor*. Lund: Studentlitteratur.
- Kvale, S. (1977). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Student litteratur.
- Lalander, P & Johansson T. (2007). *Ungdomsgrupper I teori och praktik*. Danemark: Studentlitteratur
- Levi, Daniel (2007). *Group Dynamics for Teams*. California: Sage publications
- Nilsson, B. (2005). *Socialpsykologi*. Lund: Studentlitteratur

Bäck-Wiklund & Bergsten (2005). *Det moderna föräldraskapet, en studie av familj och kön i förändring*. Falun: Scandbook AB

Internetkällor

Johanna Axelsson & Åsa Wennström (2009). *En kvalitativ studie om pedagogers bemötande av barn i förskolan ur ett könperspektiv*. Göteborgs universitet C-uppsats.

Hämtad 28-1-2009

http://gupea.ub.gu.se/dspace/bitstream/2077/19024/1/gupea_2077_19024_1.pdf

Kakabaveh, A. (2004). ”Vi drar allihop över en kam, samhället tvingar en att vara i försvarsläge..”. Stockholms universitet: Institution för social arbete.

10. Bilaga 1

Intervjuguide

1. Kan du berätta lite om dig själv och din familj?
 - Till exempel antal barn, din ankomst till Sverige, din etniska tillhörighet, din religion, din utbildning, nuvarande bostadsområde.
2. Hur uppfattar du den svenska skolan i allmänhet?
 - Till exempel sättet att undervisa, vad är att du nöjd och inte nöjd med?
3. Kan du beskriva hur du upplever dina barns närvaro i skolan med tanke på att flickor och pojkar läser i samma klass?
 - Anser du att det är ok att flickor och pojkar idrottar och simmar tillsammans, till exempel?
4. Hur upplever du det sättet svenska skolan tar hand om dina barn, jämför med det sättet du vill uppfostra dem?
 - Upplever du något gemensamt eller krock, ifall hur då? Eller upplever du några motsättningar av deras inskolning i skolan?
5. Upplever du att den svenska grundskolan har ändrat din syn på hur du uppfattar flickor och pojkar?
 - Till exempel, i beteende, utbildning, arbete, klädsel, äktenskap och medlemskap i någon förening? Kan du beskriva dina negativa och positiva reaktioner?
6. Hur upplever du jämställdheten under åren du har bott i Sverige? Skulle du välja det svenska sättet att uppfostra dina barn?

Bilaga 2

Hej!

Jag heter Asso Byari och studerar magisternivå i socialpsykologi i Högskolan Skövde. I utbildning ingår skrivandet av en D uppsats och den handlar om hur den svenska grundskolan påverkar synen på kön hos familjer med utländsk bakgrund, och hur de upplever den.

För att få tillräckligt material till min uppsats, behöver jag minst sju familjer med utländsk bakgrund och som har bott minst tio år i Sverige och har barn som går i grundskolan.. Informationen av intervjun kommer att behandlas konfidentiellt det vill säga hemlighållas och inte kopplas till den enskilde.

Om detta verkar intressant för dig var vänlig kontakta mig via nedanstående adress.

Asso Byari
Österåsvägen 1
565 32 Mullsjö
Tel. 0739 500 736
assobyari@yahoo.com